

matur larges prout actionem comprehendit: stri-
cte enim solum in substantia; quantitate: qualita-
te; & ubi reperitur; vt ex 5. Physicorum liquet:
pro quo vide Doct. in 4. distinct. 10. quæst. 6.

2. Nota. Secundo notandum: quod actio respicit po-
tentiam: sicut & potentia agens, cuius est poten-
tia. Vnde sicut duplex est agens reale naturale:
alterum, quod agit per motum, siue mutationem
proprie dictam: alterum per simplicem actionem
productiuam: sic potentia, siue actio, est duplex:
alia transmutatiua, quæ est principium transmu-
tandi aliud, in quantum aliud: de qua Aristot. 9.
Metaph. Altera est productiua simpliciter: & est
duplex: alia pullulariua, qua producitur termi-
nus formaliter à causa distinctus: vt actio, qua
potentiæ animæ ab ipsa anima producuntur:
alia, qua producitur terminus realiter distin-
ctus: vt actio, qua Sol suos radios producit: &
hac actione fundamentum relationem causat.
Pro his actionibus: & quomodo illarum sint octo
genera: consule Franciscum de Mayronis in suo
conclato; quæst. 1. & 2.

3. Nota. Tertio notandum: quod licet communiter
dicatur: relationem realem requirere ad sui esse
fundamentum, & terminum: non intelligendū
est: quod terminus effectiue concurrat ad ipsam:
solum enim fundamentum est causa productiua
illius: causa, inquam, effectiua, immediata, præ-
cisa, & adæquata, sine qua impossibile est ipsam
relationem ab alio immediate causari; etiam ab
ipso Deo: nam licet, secundum Doct. quodlib.
7. possit Deus causare immediate omne causa-
bile sine causa secunda efficiente; intelligendum
est: vel de causabili absoluto tantum; & non de
relatiuo: vel de causabili non comparato ad
causam præcisam, & adæquatam, ac immedia-
tam, maxime quando concurrat necessario in ra-
tione subiecti immediati, ac necessarij: quale
est fundamentum respectu relationis: termi-
nus autem tantum concurrat, vt conditio; seu vt
concausa terminans, ac complens esse relatio-
nis: non quod illi tribuat aliquod esse entita-
tium; sed quia relatio realis est essentialiter ha-
bitudo ad terminum realem: & ita implicat esse
sine termino, ratione cuius dicitur specificari:
non quod terminus sit intrinsece de quidditate
relationis: sed quia ordo ad ipsum est illi essen-
tialis: & hoc est, quod communiter dicitur: quod
relatio sumit entitatem à fundamento, & speci-
ficationem à termino: ac si dicatur: relatio esse
ue est à fundamento: specificatiue vero per ordi-
nem ad terminum.

4. Nota. Quarto notandum: quod licet intrinsecus ad-
ueniens relatio non possit esse per se principium
motus, seu actionis; vt aliqui volunt. Tamen po-
test esse terminus motus seu actionis per se; licet
non per se primo: vt optime dicunt Parisenses
in 5. Physicorum art. 2. dub. 2. & Canonicus no-
ster ibidem, q. 5. conclusionem primam: nec opposi-
tum docet Doctor quodlib. 11. dum ait: quod re-
latio tantum terminat motum per accidens: nam
ipse seipsum explicat dicens: per accidens; id est
per aliud; siue alio acquirito: & hoc verum est: nam
relatio non potest immediate produci, non prius
productio aliquo absoluto in aliquo extremorum

pertinente ad rationem extremi. Quare licet rela-
tio habeat per se propria nouitate per actionem
propria per se ad ipsam terminata: hanc tamen
habet, præhabita nouitate alicuius absoluti perti-
nentis per se ad rationem alicuius extremi: hoc est
clarius: ad relationem non est per se primo motus:
sed per se non primo: quia prius præsupponitur
extrema: & hoc tantum intendit Subt. Doctor.

1. Conclusio. Dicendum primo. Relatio realis producitur
actione alia ab illa; qua extrema producuntur:
hæc est expressa sententia Doct. in 1. dist. 17. q. 2.
lit. P. Vbi sic ait: relatio autem consequens extrema
necessario non habet causam propria aliam ab ex-
tremis: ergo per actionem extremorum; & non cau-
sa extrema producentis: causatur relatio secundum
Doct. & in 2. dist. 1. q. 5. dicitur: si relatio creaturæ
ad Deum esset realiter distincta: tunc immediate de-
pendere: et ad Deum in ratione causati ad causantem:
ergo secundum Doct. relatio distincta realiter à
fundamento, habet causalitatem immediatam. Do-
ctor sequuntur auctores citati cum Parisensibus,
& Canonico, vt supra: ac etiam Bargius loco
citato: & probatur 1. Relatio huius generis ha-
bet propria entitatem realiter ab utroque extre-
mo distincta: vt articulo sequente videbimus: ergo
habet propria causalitatem: ita quod non causa-
tur præcise causalitate extremorum: quia tunc non
haberet entitatem propria ab eis realiter distincta;

Secundo, accidentia omnia (vt ex Doct. in 4.
dist. 12. q. 3. suppono) producuntur à substantia ge-
nerata, & non à substantia generata: sed relatio est
accidens: ergo ab extremis productis; & non à
producente extrema, producitur.
Tertio, non paternitas aut est noua propria
nouitate; aut præcise nouitate vtriusque, vel al-
terius extremi: si primū habetur intentum. Si secun-
dum: sequitur, quod erit idem; vel cum utroque
extremis; vel cum altero tantum: quia tunc habebit
præcise eandem causalitatem passiuam: nam eadē
causalitas actiua necessario postulat eandem cau-
salitatem passiuam: ac per consequens non distri-
guetur relatio realiter ab extremis: quod falsum
esse monstrabimus.

Quarto, Relatio realis habet verum esse reale: er-
go per aliquam actionem reale: ergo vel per actionem
immediate ad ipsam terminata: & habetur inten-
tū: vel per actionem, qua producitur, vel terminus,
vel fundamentum: non per actionem, qua habet esse ter-
minus: quia actio, quæ non attingit subiectum for-
mæ; nec ipsam formam attingit: sed actio produ-
ctiua termini non attingit subiectum relationis: cum
non subiectetur in termino, sed in fundamento: er-
go non per actionem termini producitur relatio.
Nec habet esse per actionem productiuam fundamē-
tū, quia relatio est posterior generatione funda-
mentū: tū etiā, quia formæ contrariæ non accipiunt
esse per eadē numero actionem: sed idē fundamen-
tū refertur ad diuersos terminos, formis contrarijs
relatiuis: sicut eadē quantitas, quæ est maior res-
pectu vnius; & est minor respectu alterius, qui sunt
duo respectus contrarij: ergo relationes istæ non
accipiunt esse per actionem, qua quantitas produci-
tur; sed per aliam propria illis. Tū denique, quia ac-
tio, qua fundamentū fuit productū potest non esse,
quādo in ipso confurgit relatio: vt si sit vnū albu
in

in rerum natura; & agēs designat esse statim post
suam productionem: & post multum temporis
aliud agens producat aliud album: tunc in prio-
ri confurgit relatio, non per actionem agentis,
quod desinit; vt patet ergo, &c.

Dices; quod relatio habet esse per actio-
nem fundamenti; non immediate, sed mediate.
Contra: quidquid immediate habet esse de
nouo; debet habere actionem immediatam ad
ipsum terminatam: sed relatio habet esse de no-
uo immediate: aliter enim, posito fundamento
sine termino in rerum natura, haberet relatio ve-
rum esse; licet mediate: & ita per positionem ter-
mini nihil haberet relatio de nouo: quod est fal-
sum; ergo nec per actionem fundamenti; quan-
tumuis mediate; habet esse relatio.

2. Conclusio. Dicendum secundo, terminus nullo modo
concurrit efficienter ad relationem, sed tota actio,
qua producitur tenet se ex fundamento, tanquā
à causa immediata, & adæquata. Hæc est Leu-
cheri vt supra, & quoad primam partem proba-
tur: nam virtus finita debet habere sphaeram de-
terminatam suæ actiuitatis: sed si terminus posset
relationem realem in fundamento causare; non
haberet talem sphaeram determinatam: nam pos-
to vno albo in Cælo, & alio in Inferno confurgit
similitudo, ergo si album, quod est in Cælo cau-
satisimilitudinem in albo, quod est in Inferno; vi-
detur non habere sphaeram determinatam: & op-
positum videtur impossibile.

Secunda pars est manifesta: nam relatio est
entitas realis realiter causata: aliter enim; si esset
incausata; esset Deus: sed non causatur per actio-
nem, qua producuntur extrema; nec per actionem
à termino prouenientem: ergo per actionem fun-
damenti.

Dices in fauorem primæ sententiæ: actio,
qua producitur relatio, est etiam relatio: ergo
per aliam actionem producitur: & sic in infinitum.
Secundo, omnes relationes videntur esse se-
cundi modi: nam omnes videntur fundari super
actionem, & passionem: sed hoc est contra Arist.
& contra omnes: ergo, &c.

Ad primum dico: quod in relationibus pro-
ductiuis est status: nam actio non producitur alia
actione: sed ipsa immediate à forma, seu potentia
productiua elicitur.
Ad secundum dicendum: quod relationes
secundi modi fundantur super actionem, qua ali-
qua natura alicui indiuiduo communicatur: non
vero fundantur super quamcumque actionem
productiuam; qualis est actio, qua fundamentū
producit: nam per illam non tribuit esse eiusdem
rationis relationi: quia tunc fundamentum, & re-
latio essent eiusdem generis, & speciei: sed tantū
tribuit illi esse simpliciter.

Ad argumenta primæ sententiæ responde-
tur: ad primum quod ad relationem non est per
se motus: bene tamen est per se actio; non per se
primo; sed per se non primo.

Ad secundum dico: quod relatio produci-
tur proprie: tamen quia necessario ponitur, extre-
mis positis, dicitur communiter comproduci.

Ad primum, pro secunda sententiā dico:

quod relatio dependet à termino, vt à conditio-
ne; & à causa complete; ac specificante: non ve-
ro; vt à causa efficiente.

Ad secundum dicendum: quod licet quan-
titas non sit actiua quantum ad transmutationem
generatiuam, & alteratiuam: quia non est princi-
pium alicuius accidentis corporalis: bene tamen
ponitur de genere actiuorum ad producendam
relationem: sicut producit sui speciem intelli-
gibilem in intellectu: vt videtur tenere Doct. in 4.
distinct. 12. quæst. 3. ad argumenta principa-
lia.

Vtrum autem relatio, quæ super aliam rela-
tionem fundatur, causetur ab ipsa relatione, quæ
est eius fundamentum: vel ab absoluto, in quo illa
prior relatio fundatur? dubium est: Bargius vt
supra hoc se cunctum affirmat: sed illi, qui tenent
relationem esse causatiuam speciei intelligibilis
sui, primum necessario concedere debent, elige,
quod tibi magis placuerit.

ARTIC. III.

An relatio realis realiter à suo funda-
mento distinguatur?

PRIMA sententia asserit; quod relatio, licet sit
realis intrinsece, & realiter deno-
minans subiectum: non tamen est realiter
à fundamento distincta: sed eadem
realitas absoluta fundamenti est realitas relatio-
nis, quatenus connotat terminum extrinsecum:
itaque tantum inter relationem huius generis, &
fundamentum, distinctionem rationis ratioe na-
tæ videtur hæc sententia concedere; quam Nomi-
nales, quos citat, & sequitur Suarez secundo to-
mo Metaph. disput. 47. sect. 2. defendunt: & pro-
batur primo, si paternitas distinguitur ab homi-
ne, qui est pater; vel subiectatur in toto homine;
vel in aliqua parte: non in toto homine: quia tūc
quælibet pars hominis esset pater: nec in aliqua
parte: cum talis non sit assignabilis: ergo paterni-
tas non distinguitur realiter à fundamento: alias
enim in aliquo subiecto subiectaretur.

Secundo arguit Ocham in primo distinct.
30. quæst. 1. Relatio distinguitur realiter à fun-
damento: ergo poterit Deus eam ab illo separa-
re: quod implicat: patet consequentia: quia quæ
realiter distinguuntur; & vnum non est alterius
pars; possunt ab inuicem separari; sed per vos re-
latio realis est huiusmodi: ergo.

Tertio, ex opposita sententia sequitur pro-
cessus in infinitum: ergo non est amplectenda:
patet antecedens: relatio realiter distinguitur à
fundamento: sed illa distinctio est relatio: ergo
vel inter illam, & fundamentum est distinctio;
vel non: si hoc secundum; habetur intentum: si
primum; quæro de illa alia distinctioe, quæ est
relatio: & ita in infinitum abibit.

Quarto sequitur: quod in Petro sunt infini-
tæ realitates; videlicet proportionis; similitudi-
nis: & dissimilitudinis: patet: quia quot possunt
termini assignari: tot erunt in illo relationes: &
cum

